

2011-08-08

YTTRANDE

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ju2011/4708/L3

Kommissionens förslag till direktiv om s.k. orphan works (KOM(2011) 289 slutlig)

Sammanfattning

Stiftelsen Svenska Filminstitutet välkomnar kommissionens förslag till direktiv, som skulle ge lagstöd för tillgängliggörande via internet av orphan works ur våra samlingar, inom ramen för vårt uppdrag att samla in, bevara och tillgängliggöra filmarvet ("public interest mission" i direktivet).

Den främsta fördelen med förslaget är att t ex filmarvsinstitutioner kan tillgängliggöra orphan works utan att riskera skadestånd om legitim rättighetsinnehavare i efterhand dyker upp och gör anspråk på verket. Nuvarande situation är mycket otillfredsställande eftersom verk i våra samlingar – som vi "fosterföräldrar" lagt ner allmänna medel på att vårda och bevara – inte kan komma medborgarna till del.

En annan stor fördel med förslaget är att en s k diligent search enbart behöver utföras i ett medlemsland för att ett verk ska ha status som orphan i hela EU.

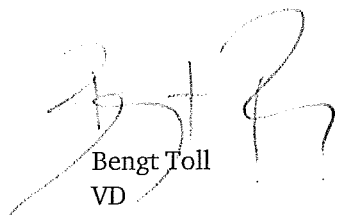
Önskemål om preciseringar och tillägg

- Rätten att använda orphan works inom ramen för vårt uppdrag bör inte vara begränsad enbart till nåttillgängliggörande, utan också till andra icke-kommersiella former för tillgängliggörande (**direktivets övergripande premiss**).
- För filmarvsinstitutioner bör omfånget av direktivet inte begränsas enbart till filmiska och audiovisuella verk (**artikel 1**), utan också inkludera annat arkivmaterial, i första hand stillbilder men också manuskript, programhäften, affischer mm.
- I direktivet definieras orphan works som verk vars rättighetsinnehavare inte kan identifieras, eller vars identifierade rättighetsinnehavare inte kan lokaliseras eller kontaktas (**artikel 2**). För det audiovisuella området gäller också att det finns verk (såväl rörlig bild som stillbilder) som överhuvudtaget inte kan identifieras. Det vore önskvärt om direktivet också omfattade användandet av denna typ av orphan works, för vilka en diligent search enligt direktivets riktlinjer inte är möjlig att genomföra. Att ha tillstånd att

nätpublicera denna typ av orphan works skulle kunna öka möjligheterna att identifiera verken, och därmed fastställa eventuell rättighetsinnehavare.

- I direktivet står att en diligent search ska göras i det land där verket först publicerades eller visades (artikel 3). Direktivet ger dock inget besked om var en sådan efterforskning ska genomföras om en institution i ett land vill tillgängliggöra ett verk som först publicerades i ett annat land. Vilket lands institution ska då utföra den i vissa fall komplicerade, och resurskrävande efterforskningen? Det borde också läggas till en skrivning om att vid samtidig publicering i flera länder (t ex vad gäller samproduktioner på filmens område) gäller att en diligent search kan utföras i *vilket som helst* av dessa länder.
- Vid implementering i svensk lagstiftning bör vissa preciseringar göras vad gäller t ex filmarvsinstitutionens rätt att använda materialet utöver dess grunduppdrag (artikel 7). I direktivet står att eventuella intäkter ett sådant användnade skulle generera kan användas till att ersätta legitim rättighetsinnehavare som eventuellt kan ge sig till känna efter publicering. Men direktivet nämner ingenting om vad som gäller om filmarvsinstitutionen förser tredje part (t ex bokförlag eller filmproduktionsbolag) med kopia av ett orphan work, som denna part i sin tur kommersialiserar. Har vi rätt att upplåta kopior av orphan works till detta ändamål? Vem ska i så fall ersätta legitim rättighetsinnehavare som eventuellt dyker upp i efterhand – filmarvsinstitutionen eller bokförlaget/produktionsbolaget?

Stockholm, 8 augusti 2011

Bengt Toll
VD

Stiftelsen Svenska Filminstitutet